

Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü

Esmâ ÇELİK¹ Halime ŞENAY GÜZEL²

Öz

Bu araştırmada ergenlerde; sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra benlik saygısının, mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısına aracı değişken rolü test edilmiştir. Çalışmaya Ankara ve Mersin’de ikamet eden 14-18 yaşları arasındaki 274 liseye giden ergen katılmıştır. Katılımcılara “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ), Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri (CSEI), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ) ve Demografik Bilgi Formu” uygulanmıştır. Veriler korelasyon ve regresyon analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Regresyon analizine göre, ergenlerin benlik saygısının, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik arasında kısmi değişken rolü üstlendiği ortaya çıkmıştır. Bulgular, ilgili alan yazında yer alan sonuçları büyük ölçüde desteklemesinin yanı sıra yeni bulgular da ortaya koymuştur. Buna göre ergenlerde benlik saygısı düştükçe, bireyin sosyal görünüş kaygısının ve mükemmeliyetçiliğinin arttığı ortaya çıkmıştır. Bu sonucun özellikle ergenlerle çalışan uzmanlar ve aileler için değerli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik, benlik saygısı, ergen.

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between adolescents’ social appearance anxiety, perfectionism and self-esteem. In addition to this, mediating variable effect of self-esteem was tested on perfectionism and social appearance anxiety. The sample consisted of 274 adolescents whose ages are between 14 and 18. Individuals were asked to complete a number of questionnaires including “Social Appearance Anxiety Scale, Multidimensional Perfectionism Scale, Coopersmith Self-esteem Inventory and -Demographic Information Form”. Data was analyzed with correlation and regression analyses. According to regression analysis, there was a partial mediator role of self-esteem in the relation between perfectionism and social appearance anxiety. The results not only supported the results of the related literature to a large extent, but also revealed new findings. According to this, as self-esteem decreased in adolescents, the social appearance anxiety and perfectionism increased. This result is valuable for families and experts working with adolescents.

Key words: Social appearance anxiety, perfectionism, self-esteem, adolescent.

¹ Esmâ Çelik, Psikolog, esmacelik_95@hotmail.com

²Halime Şenay Güzel, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Ankara senaysenyuva35@gmail.com

Giriş

İnsan yaşamının en önemli evrelerinden biri olarak görülen ergenlik (Balk, Bieling ve Israeli 1995), çocuksu tutum ve davranışlardan, yetişkin tutum ve davranışlarına geçiş dönemini içermektedir (Moshman, 2004) ve bu dönemde ergende bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal birçok alanda çok hızlı değişimler oluşmaktadır (Akşit ve Koç, 2018; Yörükoğlu, 2004). Ergenlik, benlik saygısı gelişimi için son derece kritik bir dönemdir (Dubois ve Tevendale, 1999; McClure ve diğerleri, 2010) öyle ki birçok alanda meydana gelen bu değişim, benlik saygısının bir yükselip bir düşmesi şeklinde dalgalanmasıyla yakından ilişkilidir (French, Story ve Perry, 1995; Strauss, 2000). Özellikle ergenlik dönemindeki uyumsuz (maladaptif) davranışların yetişkinlikte de devam ettiği ve ruh sağlığı sorunu olarak kalıcı hale geldiği belirtilmektedir (Bardone ve diğerleri, 1998; Donovan, Jessor, ve Costa, 1991). Örneğin benlik saygısının, depresyon (Portes ve Zady, 2002; Tuncel, 2018; Tekir, Yaşar, Çevik, Dikoğlu ve Kaymak, 2018; Üstündağ, Özcan, Yazla, Kıvrak, Aydın ve Yılmaz, 2017), intihar (Kuhlberg, Peña ve Zayas, 2010; Wilburn ve Smith, 2005), madde kullanımı ve suç davranışının (Trzesniewski ve diğerleri, 2006; Hesapçoğlu, 2017) yanı sıra düşük akademik performansla (Direktör, 2017; Barnes ve Welte, 1986; Hawkins, Catalano ve Miller, 1992), stresle başa çıkma tarzıyla (Piko ve Fitzpatrick, 2003; Wilburn ve Smith, 2005), anne baba tutumuyla (Kuru, 2018; Özdemir, 2017) ve birçok çevresel değişkenle (Çiftçi, 2018) ilişkili olduğu gösterilmiştir. Ergenlik döneminde meydana gelen fiziksel ve sosyal değişimler bazı ergenler için daha çok önem taşımakta ve başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme endişesini içeren sosyal görünüş kaygısına neden olmaktadır (Hart ve diğerleri, 2008). Elbette bireylerin nasıl göründüklerine dair belli bir algısı vardır ancak beden algıları olumsuz olan bireylerde görünüşlerinin başkaları tarafından değerlendiriliyor olması aşırı kaygı uyandırmaktadır (Ballı, İlker ve Arslan, 2014). Yetişkinlerle karşılaştırıldığında, ergenler kendilerini başkalarıyla daha çok karşılaştırırlar ve nasıl göründükleri hakkında başkalarının özellikle de akranlarının ne düşündüğüne daha çok önem verirler (Sebastian, Burnett ve Blakemore, 2008; Lunde ve Frisén, 2011; Webb ve Zimmer-Gembeck, 2014). Bireyin fiziksel görünümü, diğerlerinin onu nasıl algılayacağı ve onunla nasıl etkileşime gireceği üzerinde belirleyici olduğundan, kendini çekici olarak algılamayanların, akranlarından olumsuz değerlendirme alma olasılığı yüksek olmakta ve buna bağlı olarak bu ergenlerin sosyal etkileşimleri azalabilmektedir (Berscheid, Dion, Walster ve Walster, 1971; Langlois ve Stephan, 1981). Saç ve göz rengi, kilosuna veya vücut tipi gibi bedenine ilişkin özellikler hakkında başkalarının ne düşündüğü bu dönemde çok daha belirleyicidir (Amil ve Bozgeyikli, 2015). Görünüşüyle ilgili zorbalığa uğrayan ergenler sıklıkla beden algısıyla ilgili sorun tanımlamakta ve sosyal görünüş kaygısı yaşamaktadırlar (Mastro, Zimmer-Gembeck, Webb, Farrel ve Waters, 2016; Voelker, Reel ve Greenleaf, 2015).

Dolayısıyla bu dönemde, ergenin bedeninde gördüğü bir kusur onun için önemli bir sorun olabilmektedir (Doğan, 2011). Nitekim sosyal görünüş kaygısı ile beden algısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi gösteren çok sayıda çalışmada bulunmaktadır. Beden algısı olumlu olan bireylerin benlik saygısının yüksek ve sosyal görünüş kaygısının ise düşük olduğu çok sayıda çalışma tarafından tespit edilmiştir (Ağırnaslıgil ve Amuk, 2018; Amil ve Bozgeyikli, 2015; Hamarta ve Kozan, 2017; Kılıç ve Karakuş, 2016; Mastro ve diğerleri, 2016; Voelker ve diğerleri, 2015; You, Shin ve Kim, 2017). Ergenlik döneminin öne çıkan bir diğer özellik olan mükemmeliyetçilik henüz üzerinde anlaşılmaya varılmış tek bir tanıma sahip olmasa da, bireyin kendisi için ulaşılamaz standartları kendi kendine dayatma eğiliminin yanı sıra, hata yapmaktan kaçınmasını içeren çok boyutlu bir kişilik yapısı olarak ifade edilmektedir (Burns, 1980; Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate, 1990). Slaney, Rice, Mobley, Trippi ve Ashby (2001) mükemmeliyetçiliğin uyumlu (adaptif) ve uyumsuz (maladaptif) olarak iki farklı şekilde kendini gösterdiğini belirtmektedir. Buna göre, yüksek standartlar koymak ve yaptığı şeyin mükemmel olması için çok çaba sarf etmek uyumlu mükemmeliyetçilik olarak adlandırılır ve sağlıklı bir işlevsellik sergilemekle ilgilidir (Dibartolo, Frost, Chang, Lasota ve Grills, 2004). İkincisi ise mükemmel olmayı kabul edilemez olarak değerlendirme eğilimini içerir ve eleştirel mükemmeliyetçilik olarak adlandırılır. Uyumsuz mükemmeliyetçilik sosyal anksiyete ve depresyonla yakından ilişkilidir (Ashby ve Rice, 2002). Kişinin algıladığı standartlar ve gerçekteki performansı arasında ciddi bir fark olduğunu düşünmesi, uyumsuz mükemmeliyetçilik şemalarını harekete geçirir ve bu durum depresyon ve sosyal anksiyetenin artmasıyla, benlik saygısının azalmasıyla ilişkilidir (Ashby ve Rice, 2002; Dibartolo, Li ve Frost, 2008). Bireylerin mükemmel yakayabilme çabası her zaman olumlu ve uyumlu olmadığı için benlik saygılarını olumsuz anlamda etkilemekte ve bu durum kaygı oluşturabilmekte özellikle ergenlerde dönemsel olarak sosyal görünüşleri hakkında mükemmel olması gerektiği görüşü hâkim olduğu için sosyal görünüş kaygısı oluşturabilmektedir (Arslan, Oral ve Karababa, 2018; Otrar, Dönmez ve Uzel, 2018). Yapılan çalışmalarda uyumsuz mükemmeliyetçilik ile anksiyete ve depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bunun yanı sıra eğer bireyin kendine yönelik mükemmeliyetçiliği, sosyal olarak kendinden beklenen mükemmeliyetçilikten daha yüksek ise işlevsel olmayan tutumlarının daha çok olduğu ortaya konulmuştur (Flett, Panico ve Hewitt, 2011; Blatt, 1995; Shafran ve Mansell, 2001; Cain, Bardone-Cone, Abramson, Vohs ve Joiner, 2008; Fitzsimmons-Craft, Harney, Brownstone, Higgins ve Bardone-Cone, 2012; Sherry ve Hall, 2009; Short, Mushquash ve Sherry, 2013; Vohs ve diğerleri, 2001; Vohs, Bardone, Joiner ve Abramson, 1999). Bunun yanı sıra uyumlu mükemmeliyetçilik geliştiren bir bireyin benlik saygısının da yüksek olacağı ve başarı odaklı mükemmeliyetçiliğin yüksek benlik saygısıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Otrar, Dönmez ve Uzel, 2018). Slaney ve diğerlerinin (2001) önerdiği uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilikten farklı olarak

mükemmelliyetçiliğin genel bir kavram olarak ele alındığı çok sayıda çalışmada mükemmelliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Vohs ve diğerleri, 2001; Sassaroli ve Ruggiero, 2005; Özbay ve Taşdemir, 2003). Bu çalışmalara göre mükemmelliyetçiliğin yüksek düzeyde olması ve benlik saygısının düşük olması bazı psikolojik sorunlara neden olmaktadır. Ayrıca alanyazında özellikle mükemmeliyetçilik ile depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları, obsesif-kompulsif bozukluk, işlevsel olmayan tutumlar gibi çok sayıda değişken arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu çalışmada ergenlerde mükemmeliyetçilik, sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yaşam dönemlerine bakıldığında ergenlik dönemi insan hayatı için kavşak niteliği taşımaktadır. Ergenlik döneminde birey birçok açıdan şekillenmektedir. Benlik saygısının yüksek ya da düşük olması ergenin hayatının ileri evresini de etkileyeceği için önemli bir değişken olarak görülmektedir. Yine bu dönemde ergenin bedenine olan ilgisinin arttığı gözlemlenmektedir. Ergenin gelişimi açısından uyumsuz mükemmelliyetçilik şemalarının da önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Nitekim mükemmelliyetçiliğin çok sayıda ruhsal sorunla ilişkili olduğu gösterilmiştir. Alanyazından elde edilen veriler doğrultusunda söz konusu üç değişkenin birbiri ile ilişkili olduğu düşünülmüş ve daha önce hiçbir çalışmaya konu olmaması nedeniyle bu çalışmanın alanyazındaki boşluğu gidermesi açısından değerli olacağı düşünülmüştür. Çalışmanın ikinci amacı ise benlik saygısının, mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı arasında aracı değişken rolünü test etmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Araştırma tarama modeli türlerinden ilişkisel tarama modeline göre modellenmiştir. Bu modelde, araştırmanın konusu olan olay, birey veya nesnede herhangi bir değiştirme yapmaksızın, kendi şartları içinde betimlenmesi amaçlanır ayrıca araştırmacının onları etkileme ve değiştirme çabası yoktur (Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ve Mersin'de lise öğrenimine devam eden 14-18 yaş arası ergenler oluşturmaktadır. Özellikle bu yaş aralığının seçilmesi liseye geçiş ile ergenlerin beden algılarına daha fazla odaklanacaklarının varsayımına dayanmaktadır. Nitekim lise yılları, yaş dilimlerine göre belirlenen gelişim aşamalarına göre ergenlik dönemine karşılık gelmektedir. Ergenlik dönemindeki kritik hassasiyete sahip özellikler nedeniyle, lise hayatı boyunca karşılaşılan her türlü durumun önemini anlamak gerekmektedir (Wassef ve Collins, 1995). Bu gerekçe ile toplam 286 liseli katılımcının doldurduğu veri seti incelenmiş, boş madde bırakılması, katılımcı tarafından araya farklı seçeneklerin eklenerek onların işaretlenmesi, kişisel bilgi formunun tamamen boş bırakılması gibi nedenlerden dolayı 12 katılımcı çalışma grubundan çıkarılmıştır. Sonuç olarak 274 kişinin veri seti

araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma grubunun 130'u kadın (%47.5), 144'ü erkektir (%52.5). Katılımcıların yaş ortalaması 16.2'dir. (SS=0.82). Katılımcılardan meslek lisesinde okuyan 74 kişi (%27), imam hatip lisesinde okuyan 8 kişi (%2.9), anadolu lisesinde okuyan 187 kişi (%68.2), fen lisesinde okuyan 5 kişi (%1.8) bulunmaktadır. Katılımcılardan 13'ü (%4.7) 9.sınıf, 79'u (%28.8) 10.sınıf, 129'u (%47.1) 11.sınıf, 53'ü 12.sınıf (%19.3)' dir. Katılımcılardan sosyo ekonomik durumunu düşük olarak tanımlayan 19 kişi (%6.9), orta olarak tanımlayan 237 kişi (%86.5), yüksek olarak tanımlayan 18 kişi (%6.6) vardır.

Veri Toplama Araçları

Demografik bilgi formu. Kişisel bilgi formunda çalışmaya katılan ergenler ve ebeveynlerine ilişkin birtakım sorular yer almaktadır. Bu formda ergenin cinsiyeti, yaşı, okuduğu lise türü (meslek lisesi, anadolu lisesi, fen lisesi, imam hatip lisesi, sağlık meslek lisesi), kaçınıcı sınıf olduğu, kardeş sayısı, anne ve babasının sosyo-ekonomik durumu sorulmuştur.

Coopersmith benlik saygısı envanteri (CSEI). Coopersmith (1991) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe'ye uyarlaması geçerlik ve güvenilirlik çalışması Turan ve Tufan (1987) tarafından yapılmıştır. Bu ölçeğin çocuklara ve yetişkinlere uygulanan iki ayrı formu bulunmaktadır. Yetişkinler formu 25 maddelik kısa form ve 58 maddelik uzun formlardan oluşmaktadır. Bu çalışmada, ölçeğin 25 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Kişiden özellik kendisine uygun geliyorsa 'Evet', uygun gelmiyorsa 'Hayır' cevabı vermesi beklenmektedir. Ölçeğin puanlamasında beklenen cevaplar için 1 puan, beklenmeyen cevaplar için de 0 puan alınmaktadır. Kısa form için bireyin alabileceği maksimum puan 25'tir. Ölçekteki maddelerden beklenen puanlar; 1. evet, 2. hayır, 3. hayır, 4. evet, 5. evet, 6. hayır, 7. hayır, 8. evet, 9. evet, 10. hayır, 11. hayır, 12. hayır, 13. hayır, 14. evet, 15. hayır, 16. hayır, 17. hayır, 18. hayır, 19. evet, 20. evet, 21. hayır, 22. hayır, 23. hayır, 24. hayır ve 25. hayır. Örnek maddeler olarak "Madde1: Başıma gelenlerden genellikle rahatsız olmam." "Madde 13: Hayatımdaki her şey karmakarışık." verilebilir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında beş hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenirliliği .88 bulunmuş, 3 yıl arayla yapılan ise .70 olarak bulunmuştur. Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri ile Rosenberg Benlik Saygısı ölçeği birlikte uygulanarak iki ölçme aracı arasındaki korelasyona bakıldığında dış kriter geçerliliğinin .62 olduğu bulunmuştur (Turan ve Tufan, 1987). Bu araştırmada ölçeğin Kuder Richardson güvenirlilik katsayısı .36 olarak bulunmuştur.

Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği (ÇBMÖ). Bu ölçek öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyini belirlemek için Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate (1990) tarafından geliştirilmiştir. Toplam 35 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipinde olan ölçekte 1 Kesinlikle katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle katılıyorum ifade etmektedir. Ölçeğin altı alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar "hatalara aşırı ilgi, kişisel standartlar, ailesel beklentiler, ailesel eleştiri, davranışlardan şüphe ve düzen" dir. Ölçekte puan arttıkça, mükemmeliyetçiliğin arttığı

görülmektedir ve tersine çevrilmesi gereken madde bulunmamaktadır. Örnek maddeler olarak “Madde 5: Ebeveynlerim hatalarımı asla anlamaya çalışmadılar.” ve “Madde 24. Diğer insanların kendilerine benden daha düşük standartlar belirlediğini düşünüyorum.” verilebilir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması üç ayrı örneklem üzerinde yapılmış ve üç ayrı örnekleme sırasıyla güvenilirliği .94, .95 ve .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması ile geçerlik ve güvenilirlik çalışması Özbay ve Taşdemir (2003) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı, Cronbach alfa .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları için elde edilen güvenilirlik hesaplamaları Cronbach alfa; düzen .87, hatalara aşırı ilgi .77, davranışlardan şüphe .61, aile beklentileri .71, ailesel eleştiri .65, kişisel standartlar .63 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iki yarım güvenilirliği .80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerlik analizlerine göre uygunluk katsayısı .84 olarak bulunmuştur (Özbay ve Taşdemir, 2003). Bu çalışmada ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları; düzen için .87, hatalara aşırı ilgi için .77, davranışlardan şüphe için .67, aile beklentileri için .78, ailesel eleştiri için .58, kişisel standartlar için .62 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal görünüş kaygısı ölçeği (SGKÖ). Hart ve diğerleri (2008) tarafından geliştirilen tek boyutlu ölçeğin amacı insanların sosyal görünüş kaygılarını ölçmektir. Ölçek toplam 16 maddeden oluşmakta ve 5’li likert tipindedir. Örnek Maddeler olarak “Madde 8: Görünüşümün yaşamımı zorlaştıracığından endişe duyuyorum.” ve “Madde 15: Sevdiğim kişinin görünüşümden dolayı beni terk edeceğinden endişe duyuyorum.” verilebilir. Ölçek bireylerin sosyal görünüş kaygılarıyla ilgili zihinsel, duyuşsal ve davranışsal ifadeleri içermektedir. Türkçe uyarlaması ve ergenlere uyarlama çalışması, Doğan (2009; 2011) tarafından yapılmıştır. Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ile Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKÖ) birlikte uygulanarak iki ölçme aracı arasındaki korelasyona bakıldığında dış kriter geçerliliğinin .60 olduğu bulunmuştur. Bu sonuç geçerliliğin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Doğan, 2009; Doğan, 2011). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

İşlem

Araştırmada veri toplama işlemi yapılmadan önce Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurul’dan ve liselerin bağlı olduğu il Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. Araştırma gerekli izinler alındıktan sonra 2016/2017 Eğitim-Öğretim döneminde Ankara ve Mersin’deki basit tesadüfi örneklem yöntemiyle seçkisiz olarak seçilen okullarda yapılmıştır. Uygulama bizzat araştırmacı tarafından yapılmış ve yaklaşık olarak 15 dakika sürmüştür. Ergenler ve ebeveynlerine araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve onamları alınanlar çalışmaya dahil edilmiştir. Uygulama tamamen gönüllük esasına dayalı olup gerektiği durumlarda açıklama yapılmış ve katılımcıların soruları cevapsız bırakılmamaya çalışılmıştır. Veri toplamak amacıyla Sosyal

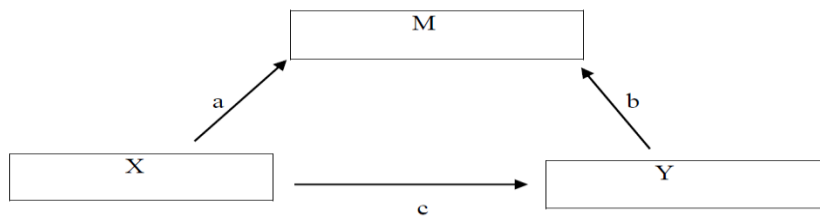
Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ), Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri (CSEI), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ) ve Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

Verilerin analizi

Tüm veriler Statistical Package for Social Science (SPSS) Windows version 23.0 yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. İlk olarak, normal dağılım gösterdiği bulunmuş sonrasında çoklu doğrusal regresyon ve korelasyon analizi yapılmıştır. Sosyal görünüş kaygısı bağımlı değişken, mükemmeliyetçilik bağımsız değişken ve benlik saygısı aracı değişken olarak ele alınmıştır. İlk adımda mükemmeliyetçilik -benlik saygısı, ikinci adımda benlik saygısı-sosyal görünüş kaygısı, üçüncü adımda mükemmeliyetçilik-sosyal görünüş kaygısı ilişkisi analiz edilmiştir ve aracı değişken rolünü test etmek için son adımda benlik saygısı aracı değişken olarak ele alınıp benlik saygısının mükemmeliyetçilik-sosyal görünüş kaygısı ilişkisine etkisi analiz edilmiştir.

Dolaylı etkinin anlamlılığını test etmek için Sobel testi kullanılmıştır. Sobel testi için Hayes'in SPSS paket programı için geliştirmiş olduğu SOBEL adlı makro (<http://afhayes.com/spss-sas-and-mplus-macros-and-code.html>) kullanılmıştır. Araştırmada, arabuluculuk testi, Baron ve Kenny (1986) tarafından önerilen çeşitli regresyon analizleri ile gerçekleştirilmiştir. Bu, arabuluculuk etkilerini incelemek için birçok araştırmacı için genel bir yaklaşım olmasına rağmen, dolaylı etkilerin önemini test edemeyen ve bazı gerçek aracılık etkileri gözden kaçıran bazı olası sorunlara yol açmaktadır (Tip II hata; Mckinnon, Fairchild ve Fritz, 2010). Alan yazında, Baron ve Kenny'nin testleri için bazı eleştiriler vardır (Hayes, 2009; Zhao, Lynch ve Chen, 2010). Modelde sebep sonuç ilişkisinin net olmaması sıklıkla karşı karşıya kalınan problemlerden biridir (Burmaoğlu, Polat ve Meydan, 2013). Bu olası sorunlar ve eleştiriler çalışmanın istatistiksel güvenilirliğini azaltmaktadır. Ancak alanyazında uygulanma sıklığı çok olan bir model olması sebebiyle (Burmaoğlu, Polat ve Meydan, 2013) bu çalışmada kullanılmıştır.

Aracı değişken, iki değişken arasındaki neden-sonuç ilişkisinin bir parçasıdır (Mckinnon, Fairchild ve Fritz, 2010). Aracılık ilişkisinde X bağımsız değişken, Y bağımlı değişken ve M aracı değişken olarak gösterilmektedir. Aracı değişken üzerinde bağımsız değişkenin anlamlı olarak etkili olduğu a yolu, bağımlı değişken üzerinde aracı değişkenin etkili olduğu b yolu ve bağımlı değişken üzerinde bağımsız değişkenin anlamlı bir etkisinin olduğu c yoludur (Baron ve Kenny, 1986).

Şekil 1. Regresyon analizi modeli

Aracılıkta yer alan temel nedensel zincir Şekil 1'de gösterilmiştir. Aracılık etkisinden bahsetmek için bazı koşulların sağlanması gerekmektedir. İlk olarak bağımsız değişkenin, aracı değişken üzerinde bir etkisi olması, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde etkili olması ve aracı değişkenin ikinci adımdaki regresyon analizine dâhil edildiğinde bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülürse tam aracılık etkisinden, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkide azalma meydana gelirse kısmi aracılık etkisinden bahsetmek söz konusudur (Mckinnon, Fairchild ve Fritz, 2010).

Bulgular

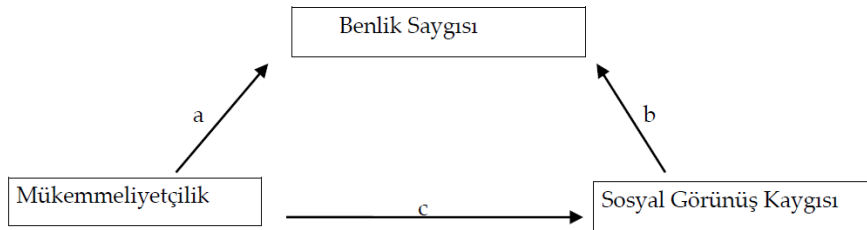
Cinsiyet, mükemmeliyetçilik, sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ilişkileri korelasyon analizi ile değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet, Mükemmeliyetçilik, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı İlişkileri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Cinsiyet		.119	-.005	.076	.151*	.046	.112	-.171**	.045	.138*
2. Benlik saygısı			-.391**	-.240**	-.388**	-.179**	-.298**	.179**	.079	-.312**
3. Sosyal Görünüş Kaygısı				.324**	.326**	.132*	.400**	-.082	.007	.406**
4. Mükemmeliyetçilik					.497**	.697**	.790**	.369**	.644**	.664**
5. Ailesel Eleştiri						.289**	.426**	-.252**	.025	.557**
6. Ailesel Beklentiler							.331**	.188**	.486**	.316**
7. Hatalara aşırı ilgi								.032	.372**	.582**
8. Düzen									.319**	-.062
9. Kişisel Standartlar										.151*
10. Davranışlardan Şüphe										

Tablo 1'de görüldüğü gibi analiz sonuçlarına göre; benlik saygısıyla sosyal görünüş kaygısı arasında orta düzeyde ve negatif yönde ($r=-.39, p<.01$), sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ($r=.32, p<.01$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yani, herhangi bir değişkenin toplam puanı yükselirken diğer değişkenlerin toplam puanları da yükselmekte ya da herhangi bir değişkenin toplam puanı düşerken diğer değişkenlerin puanı yükselmektedir.

Benlik saygısının aracı değişken olup olmadığını test etmek amacıyla benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik için regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın modeli Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Araştırma regresyon analizi modeli

Modelde a mükemmeliyetçilik-benlik saygısı arasındaki ilişkiyi, b sosyal görünüş kaygısı-benlik saygısı arasındaki ilişkiyi, c mükemmeliyetçilik-sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkiyi, c' ise mükemmeliyetçilik-sosyal görünüş kaygısı arasına kısmi değişken girdiğindeki etkiyi göstermektedir.

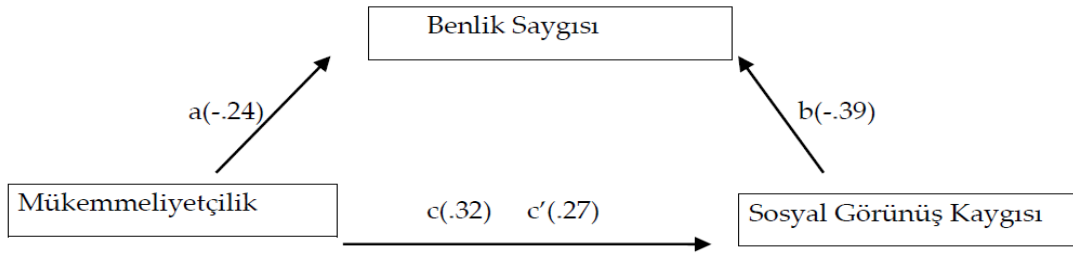
Yordayıcı ve yordanan değişken arasında aracı değişkenin rolüyle oluşan dolaylı etkinin anlamlılık düzeyi Sobel Testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Benlik saygısının aracı değişken olarak ele alınması koşuluyla, mükemmeliyetçilik-benlik saygısı, benlik saygısı-sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik-sosyal görünüş kaygısı ve tüm değişkenler birlikte olacak şekilde regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Sosyal Görünüş Kaygısı, Benlik Saygısı ve Mükemmeliyetçilik Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	β	Standart Hata
1	a Benliksaygısı Model özeti: R ² =(.057)	Mükemmeliyetçilik F(1,239)=14.5, p<.01	-.142	-.240	.037
	b Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.153)	Benlik Saygısı F(1,239)=43.2, p<.01	-.499	-.391	.076
	c Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.105)	Mükemmeliyetçilik F(1,272)=31.8, p<.01	.245	.324	.32
	c' Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.223)	Benlik Saygısı(aracı değişken)Mükemmeliyetçilik F(2,238)=34.1, p<.01	-.416	.272	.075
2	a1 Benlik saygısı Model özeti: R ² = (.089)	Hatalara aşırı ilgi F(1,239)=23.2, p<.01	-.453	-.298	.094
	c1 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.160)	Hatalara aşırı ilgi F(1,272)=51.7, p<.01	.77	.400	.108
	c'1 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.261)	Benlik Saygısı(aracı değişken)Hatalara aşırı ilgi F(1,272)=51.7, p<.01	-.368	.345	.074
3	a2 Benlik Saygısı Model özeti: R ² = (.097)	Davranışlardan şüphe F(1,239)=25.7, p<.01	-.801	-.312	.158
	c2 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.165)	Davranışlardan şüphe F(1,272)=53.6, p<.01	1.343	.406	.183
	c'2 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.237)	Benlik Saygısı(aracı değişken)Davranışlardan şüphe F(2,238)=36.9, p<.01	-.378	.305	.487
4	a3 Benlik saygısı Model özeti: R ² = (.151)	Ailesel eleştiri F(1,239)=42.3, p<.01	-.124	-.388	.019
	c3 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.106)	Ailesel eleştiri F(1,272)=32.3, p<.01	1.32	.326	.232
	c'3 Sosyal Görünüş Kaygısı Model özeti: R ² = (.184)	Benlik Saygısı(aracı değişken)Ailesel eleştiri F(2,238)=26.7, p<.01	-.405	.109	.081

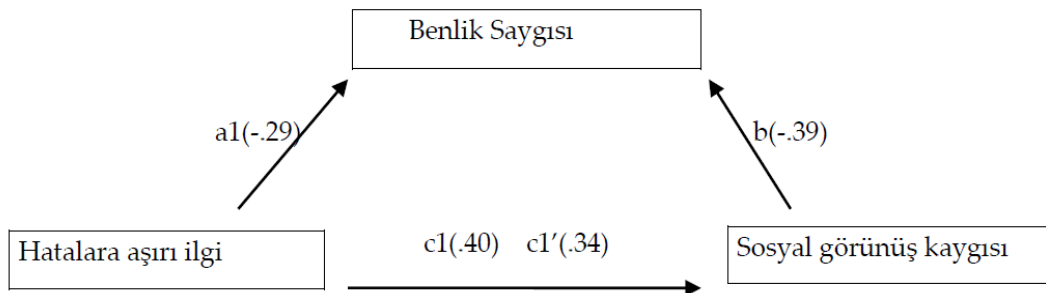
Tablo 2'deki regresyon analizi sonucunda benlik saygısındaki değişimin %5'ini mükemmeliyetçiliğin açıkladığı görülmüş ve aralarında -0.24 oranında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (F(1,239)=14.5, p<.01). Sosyal görünüş kaygısındaki değişimin %15'ini benlik saygısının açıkladığı görülmüştür (F(1,239)=43.2, p<.01). Sosyal görünüş kaygısındaki değişimin %10'unu mükemmeliyetçiliğin açıkladığı görülmüştür (F(1,272)=31.8,p<.01). Son olarak da mükemmeliyetçilik ve benlik saygısının sosyal görünüş kaygısı üzerindeki etkisine bakılmış ve sosyal görünüş kaygısı

üzerinde %22'lik bir değişim olduğu görülmüştür ($F(2,238)=34.1, p<.01$). Bu ilişkinin aracı değişken olan benlik saygısı tarafından ne kadar etkilendiğini bulmak için β değerleri ve R^2 değerleri karşılaştırılmıştır. Mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkide β değeri .32 iken aracı değişken olan benlik saygısı ile birlikte ele alındığında β değeri .27 olmaktadır. Bu durumda aracı değişken kısmi aracı değişken olup .05'lik düşüşün aracı değişkenden kaynaklandığı ve R^2 deki %12'lik değişimin benlik saygısı tarafından sağlandığı söylenebilir. Regresyon analizi sonucu şekil 3 'te gösterilmiştir.

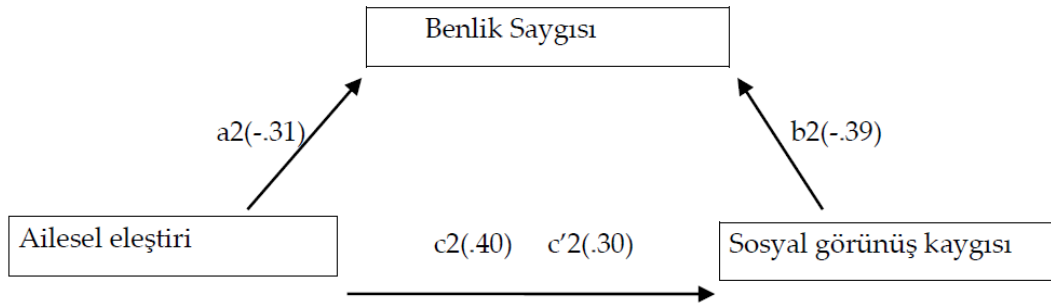
Şekil 3. Regresyon analizi sonucu

Mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan "hatalara aşırı ilgi"nin benlik saygısı üzerindeki etkisi incelenmiş, hatalara aşırı ilginin benlik saygısındaki değişimi %8 oranında açıkladığı görülmüş ve aralarında -0.29 oranında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F(1,239)=23.2, p<.01$). Hatalara aşırı ilgi ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisine bakılmış ve regresyon analizi sonucunda, hatalara aşırı ilginin sosyal görünüş kaygısındaki değişimi %16 oranında açıkladığı görülmüştür ($F(1,272)=51.7, p<.01$). Benlik saygısı ve hatalara aşırı ilginin sosyal görünüş kaygısı üzerindeki etkisine bakılmış ve sosyal görünüş kaygısı üzerinde %26'lık bir değişim olduğu görülmüştür ($F(2,238)=42.1, p<.01$). Bu ilişkinin aracı değişken olan benlik saygısı tarafından ne kadar etkilendiğini bulmak için β değerleri ve R^2 değerleri karşılaştırılmıştır. Hatalara aşırı ilginin, sosyal görünüş kaygısını doğrudan yordadığı durumda β .40, benlik saygısı ve hatalara aşırı ilginin sosyal görünüş kaygısını yordadığı durumda β .34 olarak bulunmuştur. Aradaki .06'lık düşüşün, kısmi aracı değişkenden kaynaklandığı ve R^2 deki %10'luk değişimin ise benlik saygısı tarafından sağlandığı söylenebilir. Regresyon analizi sonucu şekil 4' te gösterilmiştir.

Şekil 4. Regresyon analizi sonucu

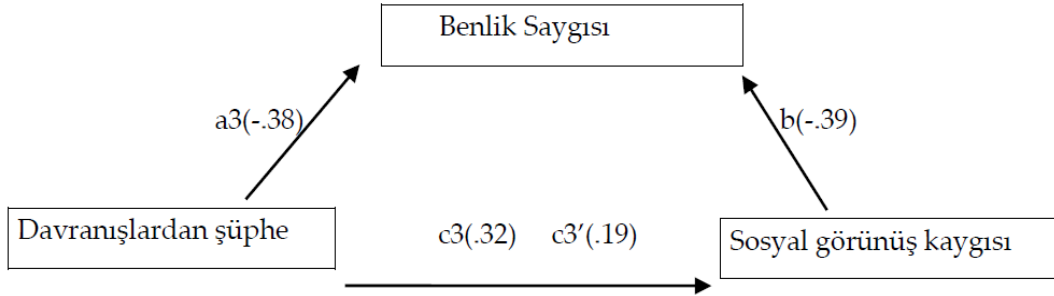
Mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan “davranışlardan şüphe”nin benlik saygısı üzerindeki etkisi incelenmiş, davranışlardan şüphenin benlik saygısındaki değişimi %9 oranında açıkladığı görülmüş ve aralarında -0.31 oranında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F(1,239)=25.7, p<.01$). Davranışlardan şüphe ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisine bakılmış ve regresyon analizi sonucunda, davranışlardan şüphenin sosyal görünüş kaygısındaki değişimin %16’sını açıkladığı görülmüş ve aralarında 0.40 oranında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F(1,272)=53.6, p<.01$). Benlik saygısı ve davranışlardan şüphenin, sosyal görünüş kaygısı etkisine bakılmış ve sosyal görünüş kaygısı üzerinde %26 oranında bir değişim oluşturdukları görülmüş ve 0.30 oranında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F(2,238)=36.9, p<.01$). Bu ilişkinin aracı değişken olan benlik saygısı tarafından ne kadar etkilendiğini bulmak için β değerleri ve R^2 değerleri karşılaştırılmıştır. Davranışlardan şüphenin, sosyal görünüş kaygısını doğrudan yordadığı durumda β .40, benlik saygısı ve hatalara aşırı ilginin sosyal görünüş kaygısını yordadığı durumda ise β .30 olarak bulunmuştur. Aradaki .10’ luk düşüşün, kısmi aracı değişkenden kaynaklandığı ve R^2 ’deki %7’lik değişimin benlik saygısı tarafından sağlandığı söylenebilir. Regresyon analizi sonucu şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5. Regresyon analizi sonucu

Mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan “ailesel eleştiri”nin benlik saygısı üzerindeki etkisi incelenmiş, ailesel eleştirinin benlik saygısındaki değişimi %15 oranında açıkladığı görülmüş ve aralarında -0.38 oranında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($F(1,239)=42.3, p<.01$). Ailesel eleştiri ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisine bakılmış ve regresyon analizi sonucunda ailesel eleştirinin sosyal görünüş kaygısındaki değişimin %10’unu açıkladığı görülmüş ve aralarında 0.32 oranında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($F(1,272)=32.3, p<.01$). Benlik saygısı ve ailesel eleştirinin sosyal görünüş kaygısı etkisine bakılmış ve iki değişkenin sosyal görünüş kaygısındaki toplam varyansın %18’ini açıkladığı görülmüş ve aralarında 0.19 oranında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($F(2,238)=26.7, p<.01$). Bu ilişkinin aracı değişken olan benlik saygısı tarafından ne kadar etkilendiğini bulmak için β değerleri ve R^2 değerleri karşılaştırılmıştır. Ailesel eleştirinin sosyal görünüş kaygısını doğrudan yordadığı durumda β .32, benlik saygısı ve ailesel eleştirinin sosyal görünüş kaygısını yordadığı durumda ise β .19 olarak bulunmuştur. Aradaki .13’ lük düşüşün kısmi aracı değişkenden

kaynaklandığı ve R^2 'deki %8'lik değişimin benlik saygısı tarafından sağlandığı söylenebilir. Regresyon analizi sonucu şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6. Regresyon analizi sonucu

Tartışma

Bu çalışmada ergenlerde, sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Benlik saygısı aracı değişken olarak ele alındığında, bu değişkenin, mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkide ne kadar etkili olduğuna bakılmıştır. Buna göre, mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisine benlik saygısı değişkeni eklendiğinde, mükemmeliyetçiliğin, sosyal görünüş kaygısını yordama gücü azalmıştır. Bu nedenle benlik saygısının kısmi aracı değişken etkisi oluşturduğu görülmüştür. Benlik saygısının kısmi aracı değişken rolü oluşturması değişkenin mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisine etki ettiğini göstermektedir. Her ne kadar benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişki çalışılmış ve negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş olsa da (Hamarta ve Kozan, 2017; Ağırnaslıgil ve Amuk, 2018) aynı şekilde mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki ilişki çalışılmış anlamlı bir ilişki bulunmuş (Otrar, Dönmez ve Uzel, 2018). Ayrıca mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin çalışılmış ve anlamlı ilişki bulunmuştur (Arslan, Oral ve Karababa, 2018) ancak bu üç değişkenin bir arada ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. O yüzden bulgular ikili değişkenli çalışmalar üzerinden tartışılmıştır.

Bu çalışmada, sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle, ergenlerin benlik saygıları düştükçe, sosyal görünüş kaygıları yükselmektedir. Çalışmamızdan elde edilen bu sonuç, benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulan diğer çalışma sonuçlarıyla tutarlıdır (Ağırnaslıgil ve Amuk, 2018; Mastro, Zimmer-Gembeck, Webb, Farrel ve Waters, 2016; Voelker, Reel ve Greenleaf, 2015; Amil ve Bozgeyikli, 2015; Şahin, Barut, Ersanli ve Kumcagiz, 2014; Doğan, 2009; Kılıç ve Karakuş, 2016). Özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde beden imgesi, beden imajı ve benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu birçok çalışmada gösterilmiştir (Von Soest, Kvalem, Roald ve Skolleborg, 2009; Lowery ve diğerleri, 2005; Clay, Vignoles ve Dittmar, 2005). Birey,

kendi beden organlarından memnunsu ve beden organlarını beğeniyorsa buna bağlı olarak benlik saygısının artacağı ve kendisine daha fazla güven duyacağı olası görülmektedir. Bireyin benlik saygısı yüksekse, beden değerlendirmesini yaparken olumlu özelliklerini göz önüne almakta ve buna ilişkin olarak bedeninden memnuniyet oranında da artış olabilmektedir (Özcan ve diğerleri, 2013; Şahin, Barut, Ersanli ve Kumcagiz, 2014; Kılıç ve Karakuş, 2016).

Bu çalışmada benlik saygısı ile mükemmeliyetçilik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre ergenlerdeki mükemmeliyetçilik düzeyi arttıkça, benlik saygısı azalmaktadır. Mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ailesel eleştirinin, sosyal görünüş kaygısını artırarak, benlik saygısını azalttığı bulunmuştur. Ailenin birey için önemli olduğu düşünüldüğünde, kişinin ailesinden gelen eleştiriye karşı aşırı duyarlı olması ve bu eleştiriler arttıkça, benlik saygısının düştüğü ve sosyal görünüş kaygısının arttığı ortaya çıkmıştır. Bir başka deyişle, ergenin mükemmeliyetçilik davranışının kaynağı, ebeveyn-çocuk etkileşiminin içinde değerlendirilebilir. Baumrind'ın (1991) önerdiği üç farklı ebeveyn tutumunun mükemmeliyetçilik üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ebeveynin eleştirel ve mükemmemeliyetçi olması, tutarsız davranması ve duygusal olarak uzak durması güvensiz bağlanmaya neden olarak ergenin uyum problemleri yaşamasına ve benlik saygısının düşmesine neden olabilmektedir (Sorotzkin, 1998). Benzer bir şekilde Frost, Marten, Lahart and Rosenblate (1990), mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olarak ebeveynin eleştirel olması ve ebeveynlerin beklentisinin birey üzerinde olumsuz sonuçlara neden olduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmada, mükemmeliyetçiliğin diğer alt boyutları olan davranışlardan şüphe duyma ve hatalara aşırı ilgili olmanın, sosyal görünüş kaygısını artırarak benlik saygısını azalttığı bulunmuştur. Buna göre kişinin davranışlarından emin olamaması ve hatalarına odaklanması, kendine olan saygısını azaltmakta ve sosyal görünüş kaygısını artırmaktadır. Herkesin ona baktığını ve onu izlediğini düşündüğü bu dönem ergen benmerkezciliği olarak adlandırılmaktadır (Alisinanoğlu, 2002) ve çalışmamızdan elde edilen bu sonuç, ergenlerin kendine odaklı olması ve ergenlik benmerkezciliğinin bir sonucu olarak yorumlanabilir. Bunun yanı sıra, ergenin başkalarının görüşlerine daha çok odaklanması ve kendini diğerleriyle karşılaştırması (Sebastian ve diğerleri, 2008; Lunde ve Frisén, 2011; Webb ve Zimmer-Gembeck, 2014) kendi davranışlarından şüphe etmesine neden olarak, sosyal görünüş kaygısını artırabilir. Nitekim benlik saygısı ve hatalara aşırı ilgi, davranışlardan şüphe arasında anlamlı ilişkiler bulan başka çalışma sonuçları da bulunmaktadır (Özbay ve Mısırlı-Taşdemir, 2003; Erözkan, 2009).

Bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgu da, sosyal görünüş kaygısı yüksek olanların, mükemmeliyetçiliğinin de yüksek olacağı yönünde sonuçların alınmış olmasıdır. Buna göre, ergenin nasıl görüldüğüne ilişkin kaygısı arttıkça, mükemmeliyetçilik düzeyi de artmaktadır. Ergenin ideal ve gerçek performansı arasında ciddi fark varsa ve uyumsuz mükemmeliyetçilik sergiliyorsa, benlik

gelişimi bu durumdan negatif yönde etkilenebilmektedir (Ashby ve Rice, 2002; Dibartolo, Li ve Frost, 2008). Bunun yanı sıra, sosyal medya aracılığıyla ideal kız ve erkek tiplerinin belirlenmiş olması, ergenlerin yetişkinlere göre medyadan daha fazla etkilenmesi (Polce-Lynch, Myers, Kilmartin, Falck ve Kliewer, 1998; Ferguson, Muñoz, Garza ve Galindo, 2014) ve görünüşe çok fazla vurguda bulunulması gibi nedenler, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki için belirleyici olabilmektedir. Mükemmeliyetçiliğin uyumsuz (maladaptif) olarak adlandırılan eleştirel kısmı mükemmel olmayana kabul edilemez olarak değerlendirmeye ilişkilidir ve anksiyete ve depresyon gibi bazı ruhsal sorunlarla yakından ilişkilidir (Ashby ve Rice, 2002). Alan yazında, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik değişkenlerinin bir arada ele alındığı sadece iki çalışmaya rastlanılmıştır. Kang, Johnson ve Kim'in çalışmasında (2013) mükemmeliyetçilik düzeyinin artması, sosyal görünüş kaygısını da artırdığı yönünde elde edilen bulgu bu çalışma ile tutarlıdır. Diğer çalışmada ise, olumsuz değerlendirilme korkusu, uyumsuz mükemmeliyetçilik ve yüksek standartların sosyal görünüş kaygısıyla ve yeme bozukluğuyla ilişkili olduğu gösterilmiştir (Levinson ve diğerleri, 2013).

Sonuç

Sonuç olarak, ergenlerde mükemmeliyetçilik, sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkide benlik saygısının kısmi aracı rolü olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle bu kısmi aracı değişkenlik mükemmeliyetçiliğin benlik saygısını azalttığı düşük benlik saygısının da sosyal görünüş kaygısını artırdığı yorumlanabilir. Sosyal görünüş kaygısının artması, bireyin kendisine çok daha fazla odaklanmasına neden olabilmekte bundan dolayı da mükemmeliyetçilik düzeyini yükseltmekte ve benlik saygısının düşmesine sebep olabilmektedir.

Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, sonuçların genellenebilirliğini artırmak için daha büyük örneklemeler kullanılabilir. Bunun yanı sıra özellikle sosyal görünüş kaygısı üzerinde etkisi olabileceği düşünülen sosyal medya ve akran etkisinin de ele alındığı daha ileri çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları özellikle beden imgesine ilginin arttığı bu gelişim dönemindeki bireylerle çalışan uzmanlar için önemli bazı bulgular ortaya koymuştur. Bu yaş grubundaki ergenlere, içinde buldukları döneme özgü bu değişimlerin normal olduğu, bedenlerindeki değişime uyum sağlamalarının önemi, olumlu şekilde kabulün benlik saygısını da artıracığı konusunda psikolojik danışmanlık yapmak yararlı olabilir. Bunun yanı sıra sosyal görünüş kaygısı yaşayan ergenlerle çalışırken mükemmeliyetçiliğin yanı sıra benlik saygısı değişkeninin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Özellikle okul rehberlik servislerinin bu konuda yapacağı bilgilendirici eğitimler hem koruyucu ruh sağlığı adına hem riskli grupları için oldukça fayda sağlayabilir. Ayrıca

ailelere yönelik olarak ergenlik döneminin benlik saygısının gelişimindeki önemli rolü, dış görünüşünde meydana gelen değişimlerin kabullenilmediği takdirde kaygıyı nasıl artırdığı, mükemmeliyetçi tutumların etkileri konusunda bilgi vermenin de etkili olacağı düşünülmektedir. Sınırlılıklarına rağmen, bu çalışmanın benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçiliği bir arada ele alarak ortaya koyduğu bu bulguların ileride yapılacak başka çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ORCID

Esma Çelik <https://orcid.org/0000-0003-4399-6656>

Halime Şenay Güzel <https://orcid.org/0000-0002-5345-6947>

Kaynaklar

- Ağırnaslıgil, M. Ö. ve Amuk, N. G. (2018). İskeletsel sınıf III maloklüyona sahip ortognatik cerrahi hastalarının cerrahi öncesi ve cerrahi sonrasında benlik saygısı, eleştiriye duyarlılık ve sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Dental Journal*, 5, 50-58.
- Akşit, S. ve Koç, F. (2018). Ergenlik döneminde fiziksel büyüme ve gelişme. *Türkiye Klinikleri Çocuk Psikiyatrisi*, 4(2), 1-6.
- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik dönemi özellikleri ve genç anne-baba iletişimi. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 62-63.
- Amil, O. ve Bozgeyikli, H. (2015). Investigating the relationship between social appearance anxiety and loneliness of Turkish university youth. *Journal of Studies in Social Sciences*, 11(1), 68-96.
- Arslan, C., Oral, T. ve Karababa, A. (2018). Examination of secondary school students' hope levels in terms of anxiety, depression and perfectionism. *Education and Science*, 43(194), 101-110.
- Ashby, J. S. ve Rice, K. G. (2002). Perfectionism, dysfunctional attitudes, and self-esteem: A structural equations analysis. *Journal of Counseling & Development*, 80(2), 197-203.
- Balk, D. E., Bieling, P. J. ve Israeli, A. L. (1995). *Adolescent development: Early through late adolescence*. New York: Brooks-Cole.
- Ballı, Ö. M., İlker, G. E. ve Arslan, Y. (2014). Achievement goals in Turkish High School PE setting: The predicting role of social physique anxiety. *International Journal of Educational Research*, 67, 30-39.
- Bardone, A. M., Moffitt, T. E., Caspi, A., Dickson, N., Stanton, W. R. ve Silva, P. A. (1998). Adult physical health outcomes of adolescent girls with conduct disorder, depression, and anxiety. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 37(6), 594-601.
- Barnes, G. M. ve Welte, J. W. (1986). Patterns and predictors of alcohol use among 7-12th grade students in New York State. *Journal of Studies on Alcohol*, 47(1), 53-62.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173.
- Baumrind, D. (1991). Effective parenting during the early adolescent transition. *Family Transitions*, 2(1), 111-162.
- Berscheid, E., Dion, K., Walster, E. ve Walster, G. W. (1971). Physical attractiveness and dating choice: A test of the matching hypothesis. *Journal of Experimental Social Psychology*, 7(2), 173-189.

- Blatt, S. J. (1995). The destructiveness of perfectionism: Implications for the treatment of depression. *American Psychologist*, 50(12), 1003-1020.
- Burmaoğlu, S., Polat, M. ve Meydan, C. H. (2013). Örgütsel davranış alanında ilişkiisel analiz yöntemleri ve Türkçe yazında aracılık modeli kullanımı üzerine bir inceleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 13-26.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology Today*, 14(6), 34-52.
- Cain, A. S., Bardone-Cone, A. M., Abramson, L. Y., Vohs, K. D. ve Joiner, T. E. (2008). Refining the relationships of perfectionism, self-efficacy, and stress to dieting and binge eating: Examining the appearance, interpersonal, and academic domains. *International Journal of Eating Disorders*, 41(8), 713-721.
- Clay, D., Vignoles, V. L. ve Dittmar, H. (2005). Body image and self-esteem among adolescent girls: Testing the influence of sociocultural factors. *Journal of Research on Adolescence*, 15(4), 451-477.
- Coopersmith, S. (1991). *Self esteem inventories*. Palo Alto: Consulting Psychologist Press, Inc.
- Çiftçi, H. (2018), A comparison of self-esteem level of youth and adolescents: an examination on vocational school and vocational high school students. *Electronic Journal of Social Sciences*, 17(68), 1648-1665.
- Dibartolo, P. M., Frost, R. O., Chang, P., Lasota, M. ve Grills, A. E. (2004). Shedding light on the relationship between personal standards and psychopathology: The case for contingent self worth. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 22(4), 237-250.
- Dibartolo, P. M., Li, C. Y. ve Frost, R. O. (2008). How do the dimensions of perfectionism relate to mental health? *Cognitive Therapy and Research*, 32(3), 401-417.
- Direktör, C. (2017). Koleje giriş sınavına hazırlanan çocuklarda başarı, benlik Saygısı, depresyon ve kaygının değerlendirilmesi. *Life Skills Journal of Psychology*, 1(2), 94-102.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). S. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, T. (2011). Sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin ergenlerden oluşan bir örnekleme incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 12-19. Online:<http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Donovan, J. E., Jessor, R. ve Costa, F. M. (1991). Adolescent health behavior and conventionality-unconventionality: An extension of problem-behavior theory. *Health Psychology*, 10(1), 52-61.
- Dubois, D. L. ve Tevendale, H. D. (1999). Self-esteem in childhood and adolescence: Vaccine or epiphenomenon? *Applied and Preventive Psychology*, 8(2), 103-117.
- Erözkan, A. (2009). The predictors of loneliness in adolescents. *Elementary Education Online*, 8(3), 809-819. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Ferguson, C. J., Muñoz, M. E., Garza, A. ve Galindo, M. (2014). Concurrent and prospective analyses of peer, television and social media influences on body dissatisfaction, eating disorder symptoms and life satisfaction in adolescent girls. *Journal of Youth and Adolescence*, 43(1), 1-14.
- Fitzsimmons-Craft, E. E., Harney, M. B., Brownstone, L. M., Higgins, M. K. ve Bardone-Cone, A. M. (2012). Examining social physique anxiety and disordered eating in college women. The roles of social comparison and body surveillance. *Appetite*, 59(3), 796-805.
- Flett, G. L., Panico, T. ve Hewitt, P. L. (2011). Perfectionism, type a behavior, and self-efficacy in depression and health symptoms among adolescents. *Current Psychology*, 30, 105-116. doi: 10.1007/s12144-011-9103-4.

- French, S. A., Story, M. ve Perry, C. L. (1995). Self-esteem and obesity in children and adolescents: a literature review. *Obesity*, 3(5), 479-490.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C. ve Rosenblate, R. (1990). The Dimensional of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14 (5), 449-468.
- Hamarta, E. ve Kozan, H. İ. Ö. (2017). Beliren yetişkinlikte beden imgesi: bağlanma ve sosyal görünüş kaygısının rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 63-81.
- Hart, T. A., Flora, D. B. , Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C. ve Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15(1), 48-59.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F. ve Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112(1), 64-105.
- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication Monographs*, 76(4), 408-420.
- Hesapçıoğlu, S. T. (2017). Çocuk adli vakalarında karışıldığı iddia olunan suç tipleri ile benlik saygısı ve depresif belirtiler arasındaki ilişki. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 30, 331-337. doi: 10.5350/DAJPN2017300407.
- Kang, J.-Y. M., Johnson, K. K. P. ve Kim, J. (2013). Clothing functions and use of clothing to alter mood. *International Journal of Fashion Design, Technology and Education*, 6(1), 43-52. doi:10.1080/17543266.2012.762428.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kılıç, M. ve Karakuş, Ö. (2016). The study of the relationships between social appearance anxiety, self-esteem and loneliness level among university students. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3837-3852.
- Kuhlberg, J. A., Peña, J. B. ve Zayas, L. H. (2010). Familism, parent-adolescent conflict, self-esteem, internalizing behaviors and suicide attempts among adolescent Latinas. *Child Psychiatry & Human Development*, 41(4), 425-440.
- Kuru, A. (2018). Ön ergenlik dönemindeki üstün zekalı gençlerin empati algısının benlik saygısına etkisinin incelenmesi. 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildirileri. İstanbul. 58-70.
- Langlois, J. H. ve Stephan, C. W. (1981). Beauty and the beast: The role of physical attractiveness in the development of peer relations and social behavior. In S. S. Brehm, S. M. Kassin ve F. X. Gibbons (Eds.), *Developmental social psychology: Theory and research* (pp. 152-168). New York: Oxford University Press.
- Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., White, E. K., Menatti, A. R., Weeks, J. W., Iacovino, J. M. ve Warren, C. S. (2013). Social appearance anxiety, perfectionism, and fear of negative evaluation. Distinct or shared risk factors for social anxiety and eating disorders? *Appetite*, 67, 125-133.
- Lowery, S. E., Kurpius, S. E. R., Befort, C., Blanks, E. H., Sollenberger, S., Nicpon, M. F. ve Huser, L. (2005). Body image, self-esteem, and health-related behaviors among male and female first year college students. *Journal of College Student Development*, 46(6), 612-623.
- Lunde, C. ve Frisén, A. (2011). On being victimized by peers in the advent of adolescence: Prospective relationships to objectified body consciousness. *Body Image*, 8(4), 309-314.
- Mastro, S., Zimmer-Gembeck, M. J., Webb, H. J., Farrell, L. ve Waters, A. (2016). Young adolescents' appearance anxiety and body dysmorphic symptoms: Social problems, self-perceptions and comorbidities. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 8, 50-55.

- McClure, A. C., Tanski, S. E., Kingsbury, J., Gerrard, M. ve Sargent, J. D. (2010). Characteristics associated with low self-esteem among US adolescents. *Academic Pediatrics*, 10(4), 238-244.
- Mckinnon, D. P., Fairchild, A. J. ve Fritz, M. S. (2010). "Mediation Analysis". *Annual Review of Psychology*, 59, 593-614.
- Moshman, D. (2004). *Adolescent rationality and development: Cognition, morality, identity*. Psychology Press.
- Otrar, M., Dönmez, D. ve Uzel, B. (2018). Orta ergenlik dönemindeki öğrencilerin benlik algılarının mükemmeliyetçilik düzeylerini yordama gücü. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 235-254.
- Özbay, Y. ve Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2003, Temmuz). Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Malatya.
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C. ve Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-113.
- Özdemir, H. (2017). Ortaokul öğrencilerinde benlik saygısının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygısı düzeyleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(11), 1-15.
- Piko, B. F. ve Fitzpatrick, K. M. (2003). Depressive symptomatology among Hungarian youth: A risk and protective factors approach. *American Journal of Orthopsychiatry*, 73(1), 44-54.
- Polce-Lynch, M., Myers, B. J., Kilmartin, C. T., Falck, R. F. ve Kiewer W. (1998). Gender and age patterns in emotional expression, body image, and self-esteem: A Qualitative Analysis. *Sex Roles*, 38,11-12.
- Portes, P. R. ve Zady, M. F. (2002). Self-esteem in the adaptation of Spanish-speaking adolescents: The role of immigration, family conflict, and depression. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 24(3), 296-318.
- Sassaroli, S. ve Ruggiero, G. M. (2005). The role of stress in the association between low self-esteem, perfectionism, and worry, and eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 37(2), 135-141.
- Sebastian, C., Burnett, S. ve Blakemore, S. J. (2008). Development of the self-concept during adolescence. *Trends in Cognitive Sciences*, 12, 441-446. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.tics.2008.07.008>.
- Shafran, R. ve Mansell, W. (2001). Perfectionism and psychopathology: A review of research and treatment. *Clinical Psychology Review*, 21(6), 879-906.
- Sherry, S. B. ve Hall, P. A. (2009). The perfectionism model of binge eating: Test of an integrative model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(3), 690-709. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.1037/a0014528>
- Short, M. M., Mushquash, A. R. ve Sherry, S. B. (2013). Perseveration moderates the relationship between perfectionism and binge eating: A multi-method daily diary study. *Eating Behaviors*, 14(3), 394-396.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J. ve Ashby, J. (2001). The Revised almost perfect scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34, 130-145.
- Sorotzkin, B. (1998). Understanding and treating perfectionism in religious adolescents. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 35(1), 87-95.

- Strauss, R. S. (2000). Childhood obesity and self-esteem. *Pediatrics*, 105(1), 1-5. doi: 10.1542/peds.105.1.e15
- Şahin, E., Barut, Y., Ersanlı, E. ve Kumcagiz, H. (2014). Self-esteem and social appearance anxiety: An investigation of secondary school students. *Online Submission*, 4(3), 152-159.
- Tekir, Ö., Yaşar, Ö., Çevik, C., Dikoğlu, M., ve Kaymak, Ö. G. (2018). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 15-21.
- Trzesniewski, K. H., Donnellan, M. B., Moffitt, T. E., Robins, R. W., Poulton, R. ve Caspi, A. (2006). Low self-esteem during adolescence predicts poor health, criminal behavior, and limited economic prospects during adulthood. *Developmental psychology*, 42(2), 381-390.
- Tuncel, T. D. (2018). Türkiye’de 18- 25 yaş grubu üniversite öğrencileri arasında görülen depresyonun; benlik saygısı, aile bağlılığı, akademik başarı ve cinsiyet ile olan ilişkisi ve depresyonda olan bu öğrencilerin süresi sınırlı psikodinamik psikoterapi ile tedavisi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(2), 74-96.
- Turan, N. ve Tufan, B. (1987). *Coopersmith benlik saygısı envanterinin geçerlilik-güvenilirlik çalışması*. İstanbul XXIII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları (14-18 Eylül), 816-817.
- Üstündağ , M. F., Özcan, H., Yazla, E., Kıvrak, Y., Aydın, E. F. ve Yılmaz, M. (2017). Anxiety and depression symptoms, self-esteem and body image among patients with gynecological cancers: A cross-sectional study. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 7(3), 214-219.
- Voelker, D. K., Reel, J. J. ve Greenleaf, C. (2015). Weight status and body image perceptions in adolescents: current perspectives. *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics*, 6, 149-158.
- Vohs, K. D., Bardone, A. M., Joiner Jr, T. E. ve Abramson, L. Y. (1999). Perfectionism, perceived weight status, and self-esteem interact to predict bulimic symptoms: A model of bulimic symptom development. *Journal of Abnormal Psychology*, 108(4), 695-700.
- Vohs, K. D., Voelz, Z. R., Pettit, J. W., Bardone, A. M., Katz, J., Abramson, L. Y. ve Joiner, T. E. (2001). Perfectionism, body dissatisfaction, and self-esteem: An interactive model of bulimic symptom development. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 20(4), 476-497.
- Von Soest, T., Kvaalem, I. L., Roald, H. E. ve Skolleborg, K. C. (2009). The effects of cosmetic surgery on body image, self-esteem, and psychological problems. *Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery*, 62(10), 1238-1244.
- Wassef, A. ve Collins, M. L. (1995). Critique of school-and community-based programs. *Adolescence*, 30 (120), 757-777.
- Webb, H. J. ve Zimmer-Gembeck, M. J. (2014). The role of friends and peers in adolescent body dissatisfaction: A review and critique of 15 years of research. *Journal of Research on Adolescence*, 24(4), 564-590.
- Wilburn, V. R. ve Smith, D. E. (2005). Stress, self-esteem, and suicidal ideation in late adolescents. *Adolescence*, 40(157), 33-45.
- You, S., Shin, K. ve Kim, A. Y. (2017). Body image, self-esteem, and depression in Korean adolescents. *Child Indicators Research*, 10(1), 231-245.
- Yörükoğlu, A. (2004). *Gençlik çağı, ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. (12. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zhao, X., Lynch, J. G. ve Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and truths about mediation analysis. *Journal of Consumer Research*, 37, 196-206.

Extended Summary

Adolescence is seen as one of the most important stages of human life (Balk, Bieling and Israeli 1995) and also is an extremely critical period for self-esteem development (DuBois and Tevendale, 1999; McGuire, Neiderhiser, Reiss, Hetherington and Plomin, 1994; McClure et al., 2010). Physical and social changes that happen during adolescence are important for adolescents and that changes are causing social appearance anxiety including the concern that negative evaluation by others (Hart et al., 2008). Self-esteem has often been considered an important indicator of general psychological well-being, especially among adolescents (Birkeland, Melkevik, Holsen, and Wold, 2012; Orth, Robins, and Widaman, 2012). Research has shown that self-esteem has been correlated with low academic performance (Barnes et al., 2006) as well as depression (Portes and Zady, 2002), suicide (Kuhlberg, Peña and Zayas, 2010; Wilburn and Smith, 2005), substance use and criminal behavior (Trzesniewski et al., 2006) , 1986; Hawkins, 1992) and coping with stress (Piko and Fitzpatrick, 2003; Wilburn and Smith, 2005). Social appearance anxiety is conceptualized as a negative social evaluative fear that is distinct from a more general fear of negative evaluation (Hart et al., 2008) because it focuses specifically on the fear of being judged based on appearance (Levinson et al., 2013). It is thought that anxiety of social appearance is observed mostly during puberty when others' evaluations of one's physical appearance cause the most intense anxiety (Amil and Bozgeyikli, 2015). Perfectionism, which is another prominent feature of adolescence, although a single definition has not been agreed on, perfectionism can be conceptualized as a multi-dimensional personality construct in which individuals strive to attain the highest possible standard or expectation while simultaneously avoiding any mistake or flaw (Burns, 1980; Frost, Marten, Lahart, and Rosenblate, 1990).

In this study, it was aimed to examine the relationship between social appearance anxiety, perfectionism and self-esteem in adolescents. In terms of the data obtained from the literature, it is thought that the three variables are related to each other and no other studies are seen to be about this. This is considered to be valuable in the study of literature for eliminating this gap. The second aim of the study was to test the mediator role of self-esteem, perfectionism and social appearance anxiety.

The sample consist of a total of 286 participants, 130 female (%47.5), 144 (%52.5) male, aged between 14-18 years who continue their high school education in Ankara and Mersin. The average age of participants is 16.2. (SD = 0.82). Before the data collection process was carried out, necessary permits were obtained from the National Education Directorate and Yildirim Beyazit University Ethics Committee. Social Appearance Anxiety Scale, Multidimensional Perfectionism Scale, Coopersmith Self-esteem Inventory and Demographic Information Form were used to collect data in the study. The Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) was created to assess fear of overall appearance evaluation,

developed by Hart et al. (2008) and adopted by Doğan (2009; 2011). Multidimensional Perfectionism Scale is a widely used instrument to assess self-oriented, other-oriented, and socially prescribed perfectionism. It was developed by Frost (1990) and translated and adopted by Özbay and Taşdemir (2003). Coopersmith Self-esteem Inventory was developed by Coopersmith (1991) and adopted by Turan and Tufan (1987). Finally, personal information form was prepared by the researcher.

All data were analyzed by using Statistical Package for Social Science (SPSS) Windows version 23.0 software using regression and correlation analyses.

In the regression analysis, the social appearance anxiety was considered as dependent variable, the perfectionism was considered as independent variable, and the self-esteem were considered as a mediator variable. In the first step, perfectionism and self-esteem, in the second step, self-esteem and social appearance anxiety, in the third step, the relationship between perfectionism and social appearance anxiety was analyzed. The mediator role of the self-esteem on perfectionism and social appearance anxiety was examined in the last step. The Sobel test was used to test the significance of the indirect effect. When self-esteem is added to the relationship between social appearance anxiety and perfectionism, the predictive power of perfectionism has reduced to predict social appearance anxiety. For this reason, it appears that self-esteem has a partial mediator role.

In this study, there was a significant negative correlation between social appearance anxiety and self esteem. In other words, the lower self-esteem of adolescents increase social appearance anxiety. Significant negative correlation between self-esteem and perfectionism was found. Accordingly, if the level of perfectionism in adolescents increases, self-esteem decreases. Parental Criticism (PC), a sub-dimension of perfectionism, has been found to decrease self-esteem by increasing social appearance anxiety. When the family is thought to be important to the individual, it is revealed that the sensitivity of the person's family to the criticism is excessive and as these criticisms increase, self-esteem decreases and social appearance anxiety increases. In other words, the source of adolescent perfectionism behavior can be assessed in parent-child interaction. The other sub-dimensions of perfectionism are Doubts about actions (D) and Concern over Mistakes (CM), are found to decrease self-esteem by increasing social appearance anxiety. Accordingly, failure to be sure of the person's behavior and focus on errors, decreases self-esteem and increase the social appearance concerns. Another finding is that those with high social appearance anxiety have a high level of perfectionism. Accordingly, the more anxiety about how the adolescent looks, the higher the level of perfectionism.

As a result, significant correlations were found between the variables of social appearance anxiety, perfectionism and self-esteem in adolescents. In the relationship between perfectionism and social anxiety, self esteem has a partial mediator role. As the self-esteem decreases, the adolescent's

social appearance anxiety and perfectionism have been increased. Increasing social appearance anxiety can cause the individual to focus more on himself / herself thus raising the level of perfectionism and causing self-esteem to fall.

In future studies, larger samples can be used to increase the generalizability of the results. There is also a need for further work on social media and peer influence, which is thought to have an impact on social appearance anxiety. A number of psychological counseling aids can be provided for the protection of the mental health of the individuals during this developmental period.

Despite their limitations, this work is thought to contribute to further work in the future, as it is the first research to address social anxiety, perfectionism and self-respect.